

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка планування та управління бізнесом»
на тему: **«SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ (НА ПРИКЛАДІ**
ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ)»

Виконавець:

студентка ФЕУП

Рябчук Катерина Михайлівна

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н, професор

проректор з наукової роботи

Ковальов Анатолій Іванович

/підпис/

Одеса 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасному світу притаманний стан постійних системних глобальних змін. Зростає роль інформаційних комунікацій, продуктів і послуг у суспільно-економічному і культурному житті людини. Прорив у розвитку інформаційно-системних технологій визначив глибинні, змістові перетворення в усіх сферах - економіки, політики, соціального захисту тощо.

Через це відбувається відродження цих найважливіших сфер в політиці країн за допомогою Smart-спеціалізації, яка була розроблена Європейською комісією.

Smart-спеціалізація - це можливість обернути синергію науки, бізнесу та місцевого самоврядування на абсолютно нові інвестиційні перспективи регіонів та вивести громади на новий рівень розвитку. Вона дозволить впроваджувати інновації, використовувати сучасні наукові розробки, застосовувати SWOT-аналіз проектів, створювати нові конкурентні види діяльності. Це фактично новий інструмент регіональної політики, який сприятиме підвищенню інвестиційної активності і конкурентоспроможності регіонів.

Вибір таких пріоритетів повинен відбуватися із врахуванням світових ринкових та технологічних тенденцій інноваційного розвитку та сприяти пошуку тих напрямів економічної діяльності, які є конкурентоспроможними на рівні країни та у міжнародному масштабі.

Підхід Smart-спеціалізації неможливо впровадити, якщо в процесі підготовки регіональної стратегії виконавці не будуть дотримуватися затвердженої методики, особливо в частині широкого публічного обговорення пріоритетів розвитку з представниками інноваційного та експорто-орієнтованого бізнесу, науковців, агенцій регіонального розвитку.

Мета роботи: теоретичні аспекти визначення Smart-спеціалізації в регіонах України, аналіз розвитку потенційного використання ІТ-технологій в Одеському регіоні.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких **завдань:**

- розглянути сутність поняття Smart-спеціалізація;
- визначити основні методи пріоритетних галузей та потенціалу для регіонів в Україні;
- визначити сучасний стан ІТ-сфери в Одеському регіоні;
- проаналізувати інвестиційну привабливість ІТ-сфери за допомогою формування ІТ-кластерів;
- оцінити провідні Smart-технології ІТ-сфери в Одеському регіоні;
- розрахувати та проаналізувати інтегральний показник інвестиційної привабливості;
- запропонувати інвестиційний проект розвитку ІТ-технологій (на прикладі міста Одеса);
- дати рекомендації щодо розвитку Smart-технологій ІТ-сфери.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти дослідження SMART-спеціалізації ІТ-технологій.

Об'єкт дослідження – процес обґрунтування доцільності розвитку ІТ-технологій в Одеському регіоні за допомогою формування ІТ-кластерів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань в роботі використовувалися:

- загальнонаукові: аналогія, системний аналіз;
- логічної абстракції: аналіз і синтез, індукція та дедукція;
- економіко-математичні: факторний, системно-структурного аналізу;
- економіко-статистичного аналізу: табличний, графічний, групування, класифікації;
- маркетингові: SWOT-аналіз, спостереження, опитування;
- експертної діагностики: ранжирування, порівняння, оцінювання.

Інформаційною базою дослідження слугували:

- нормативно-законодавчі акти, що регламентують питання визначення поняття Smart-спеціалізації;
- офіційні дані органів державної статистики України;
- офіційні статистичні дані закордонних офіційних джерел;
- наукові публікації та монографічні видання вчених з проблематики SMART-спеціалізації та розвитку ІТ-сфери.

Структура та обсяг роботи. кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок. Основний зміст викладено на 3 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 5 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. В даній роботі була використана публікація Наукового студентського вісника 2019 року № 31 на тему: «Особливості надання освітніх послуг в ІТ-сфері в Україні», яка була досліджена разом з викладачем Рапушевською Ю.О. Результати статті відобразились у І розділі.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти визначення Smart-спеціалізації в регіонах України»** розглянуто Сутність поняття Smart-спеціалізація, Smart-спеціалізація - інноваційний підхід для економічного відродження регіонів України, методологію планування регіонального розвитку в Україні.

У другому розділі **«Аналіз рівня розвитку потенціалу використання ІТ-технологій в Одеському регіоні»** проаналізовано характеристику сучасного стану ІТ-сфери, зроблено аналіз інвестиційної привабливості ІТ-сфери за допомогою формування ІТ-кластерів та оцінку провідних Smart-технологій ІТ-сфери.

У третьому розділі **«Економічне обґрунтування доцільності розвитку ІТ-технологій в Одеському регіоні»** розраховано та проаналізовано інтегральний показник інвестиційної привабливості, розроблено інвестиційний проект розвитку ІТ-технологій (на прикладі міста Одеса) та розроблено рекомендації щодо розвитку Smart-технологій ІТ-сфери.

ВИСНОВКИ

В проведеному дослідженні були зроблені наступні висновки:

1. Розглянуто сутність поняття Smart-спеціалізація та з'ясовано, що це визначення тих пріоритетних галузей для регіону та потенціалу, який є в цьому регіоні. Основою цього методу, цього підходу, є те, що він базується на даних. Тобто це не чийсь догадки, не чийсь думки. Спочатку проводиться дуже глибоке дослідження підприємництва, яке є в регіоні, а також наукового й ресурсного потенціалу.

2. Визначено методологію планування регіонального розвитку в Україні: методологія планування регіонального розвитку в Україні є певною інструкцією з розвитку винахідливості і підтримки творчого мислення, зокрема, шляхом розумної концентрації ресурсів на найбільш стратегічних можливостях та викликах. Однак, це не рецепт або ліки від усіх проблем і викликів щодо регіонального розвитку, це документ для творчого застосування.

Шість практичних кроків, що становлять дизайн та методологію S3:

- Аналіз регіонального контексту та інноваційного потенціалу.
- Встановлення інклюзивної структури управління.
- Вироблення спільного бачення щодо майбутнього регіону.
- Вибір обмеженої кількості пріоритетів для регіонального розвитку.
- Встановлення узгодженої політики, дорожньої карти та плану дій.
- Впровадження системи моніторингу та оцінки.

Вони повинні впроваджуватися послідовно, один за одним. Окремо впровадження цих кроків не гарантує успіх розвитку.

3. В Одеській області найкращими ІТ-компаніями є: Provectus_надає повний комплекс послуг по розробці програмного забезпечення для корпоративного сегмента, мобільних платформ, Web, Big Data і електронної комерції; NetPeak спеціалізується на наданні послуг по пошуковій оптимізації та контекстній рекламі для усіх видів бізнесу; DataArt спеціалізується на наданні фінансових послуг, телекомунікацій, медіа-кампаній, медичного забезпечення, travel-сфера, дистанційне навчання; AB Soft – веб-розробка та мобільні додатки; Luxoft_надає послуги з формування цифрової стратегії і розробки програмного забезпечення, з клієнтською базою по всьому світу; Lohika провідний постачальник послуг аутсорсингу в сфері інформаційних технологій.

Зі SWOT-аналізу Одеського регіону можна зробити висновок, що дійсно ІТ-сфера в Одеському регіоні має дуже великі перспективи на зовнішнє інвестування.

За період з 2007 по 2013 та з 2014 по 2017 роки відповідно 2012 рік та 2015 рік були найліпшими по всім проаналізованим показникам. Періоди розділяються через те, що у 2014 році в Україні почалась війна та криза економічна і політична, тому слід розмежовувати ці періоди.

4. Найбільшу вагу займає Львівський ІТ-кластер, друге місце посідає Харківський ІТ-кластер та третє місце – це Київський ІТ-кластер. Ці три кластери є найбільш успішними, тому що вони є інвестиційно привабливими. Це доводять нам показники кількості учасників та кількість масштабних проєктів. Одеса займає четверте місце, це дуже гарний результат. Це означає, що є куди розвиватись, адже саме Одеський регіон є одним з найпривабливіших для інвестування.

5. Одеса має багато цікавих проектів, які є вже втіленими в життя та, які можуть бути втілені в подальшому за допомогою інвестування. Дана інформація доводить, що чим більше в Одесу вкладатися тим більше вона буде розвиватися та створювати нові гарні ідеї, які можна застосувати за межами міста Одеси та за межами України.

6. Для аналізу інвестиційної привабливості було обрано мультиплікативну трифакторну модель.

Застосування методу виявлення ізольованого впливу факторів дозволило визначити очищений вплив на зміну валового регіонального продукту Одеського регіону трьох розглянутих факторів, а також виявити напрямок і кількісну величину ефекту їх взаємодії:

- за рахунок збільшення валового регіонального продукту збільшився дохід регіону на 86,343 тис. грн. або на 1,297 %;

- за рахунок збільшення частки кількості зайнятих дохід регіону збільшився на 341,074 млн. грн або на 5,125 %;

- за рахунок збільшення об'єму реалізованих інформаційних та телекомунікаційних послуг збільшився дохід регіону на 1122,547 млн. грн або на 16,867 %.

- збільшення доходу регіону обумовило збільшення усіх показників на 77,266 млн. грн або на 1,161 %.

Одеський регіон має позитивну тенденцію до збільшення дохідності регіону, що, безумовно є гарним чинником для інвесторів.

7. Сутність інвестиційного проекту удосконалення системи перевезень пасажирів в маршрутних таксі в місті Одесі полягає в тому, що буде розроблено додаток, через який людина зможе самостійно вказати місце прибуття. А місце розташування буде відстежено завдяки GPS-навігації. Для реалізації даного проекту потрібні: додаток, електроні табло та планшети.

Всього маршруток працюючих: 1800 машин. З них треба обладнати не всі, а тільки ті, які менш задіяні, тобто мають не дуже прибуткові маршрути: 300 машин. З цього прораховані стартові витрати. Тому стартові витрати за 300 маршрутних таксі склали 955,7 тис. грн.

Збільшення прибутку за місяць планується на 66,7%.

Для того, щоб інвестор був зацікавлений вкласти свої кошти, в додатку буде присутня реклама від Google Ads, прибуток з якої буде отримувати інвестор. В місяць найменший прибуток від реклами складе: 15000 грн.

Термін окупності лише від реклами в додатку складає: $955700 / 15000 \sim 64$ дні, тобто трохи більше 2х місяців.

8. Основними рекомендаціями щодо розвитку Smart-технологій IT-сфери будуть наступні: покращення інфраструктури Одеського регіону, розвиток освіти, складання стратегічного плану покращення сфер економіки, соціальну сферу тощо, брати приклад з інших високорозвинених країн.

АНОТАЦІЯ

Рябчук К.М., «SMART-спеціалізація ІТ-технологій (на прикладі Одеського регіону)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». - Одеський національний економічний університет - Одеса, 2019 рік.

У роботі розглянуто сутність поняття Smart-спеціалізація; визначено основні методи пріоритетних галузей та потенціалу для регіонів в Україні та визначено сучасний стан ІТ-сфери в Одеському регіоні; проаналізовано інвестиційну привабливість ІТ-сфери за допомогою формування ІТ-кластерів; оцінено провідні Smart-технології ІТ-сфери в Одеському регіоні; розраховано та проаналізувати інтегральний показник інвестиційної привабливості; запропоновано інвестиційний проект розвитку ІТ-технологій (на прикладі міста Одеса); подано рекомендації щодо розвитку Smart-технологій ІТ-сфери.

Ключові слова: Smart-спеціалізація, ІТ-технології, інновації, Одеський регіон, інвестиційний проект, інвестиційна привабливість.

ANNOTATION

Ryabchuk K.M., «SMART-specialization of IT technologies (on the example of Odessa region)».

Thesis for Master degree in specialty « Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» under the program «Economics, Planning and Business Management», Odessa, 2019.

In the master's work, the essence of the concept of Smart Specialization is considered; identified the main methods of priority industry and capacity for the regions in Ukraine and identified the current state of the IT sector in the Odessa region; The investment attractiveness of the IT sphere was analyzed using the formation of IT clusters; the leading Smart technologies of the IT sphere in the Odessa region were evaluated; calculated and analyzed Integral indicator of investment preferences; An investment project for the development of IT technologies (for examples of the city of Odessa) is proposed; recommendations are given for the development of Smart technologies in the IT sphere.

Keywords: Smart specialization, IT technologies, innovations, Odessa region, investment project, investment attractiveness.